

Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach
Wydział Nadzoru nad Systemem Opieki Zdrowotnej
Oddział Analiz i Statystyki Medycznej

Cukrzyca

Epidemia XXI wieku

Katowice 2013 r.

Wydział Nadzoru nad Systemem Opieki Zdrowotnej

Dyrektor: Ireneusz Ryszkiel

Zastępca Dyrektora: Jolanta Pietrzak - Wolny

Opracowanie autorskie:

Mariola Rejdak

Kierownik Oddziału Analiz i Statystyki Medycznej

Tablice statystyczne i wykresy przygotowali Pracownicy Oddziału Analiz i Statystyki Medycznej

Jadwiga Bretner

Ewa Knapik

Anna Cembrzyńska- Paca

Danuta Kowalska

Piotr Gnielka

Grażyna Pronobis

Beata Idkowiak- Krawczyk

Waldemar Sobczyk

redakcja: Anna Cembrzyńska- Paca

Ewa Knapik

Przy publikowaniu danych Oddziału Analiz i Statystyki Medycznej prosimy o podanie źródła.

Wydawca:

Śląski Urząd Wojewódzki

Wydział Nadzoru nad Systemem Opieki Zdrowotnej

Oddział Analiz i Statystyki Medycznej

ul. Jagiellońska 25

40-032 Katowice

„Świat stanął w obliczu przybierającej na sile epidemii cukrzycy. Jej niszczący wpływ jest skierowany głównie na kraje rozwijające się...”

dr Robert Beaglehole, Światowa Organizacja Zdrowia (World Health Organization)

Co 5 sekund na świecie diagnozuje się cukrzycę u kolejnej osoby, co 10 sekund ktoś umiera z powodu jej powikłań¹. W latach 1985-2007 liczba chorych na cukrzycę wzrosła aż pięciokrotnie². Według szacunków Międzynarodowej Federacji Diabetologicznej (IDF) liczba chorych na cukrzycę na świecie rośnie w tak dramatycznym tempie, że w 2035 r. może ona osiągnąć 592 mln osób³. Organizacja Narodów Zjednoczonych uznała cukrzycę pierwszą niezakaźną epidemią. 14 listopada obchodzimy „Światowy Dzień Walki z Cukrzycą” mający na celu przybliżenie wiedzy o czynnikach ryzyka, objawach i metodach leczenia tej choroby.

Szacunkowe rozpowszechnienie cukrzycy w Europie w 2035 r., wśród populacji w wieku 20- 79 lat

Kraj	Liczba chorych (w tysiącach)	Procent społeczeństwa w wieku 20-79 lat z cukrzycą (national prevalence)	Kraj	Liczba chorych (w tysiącach)	Procent społeczeństwa w wieku 20-79 lat z cukrzycą (national prevalence)
Portugalia	1232,6	15,8	Grecja	694,7	8,6
Niemcy	8109,5	14,1	Węgry	591,0	8,5
Szwajcaria	582,9	8,2	Hiszpania	5178,8	14,4
Austria	751,9	11,4	Czechy	871,8	10,8
Słowenia	191,3	12,5	Serbia	922,5	14,7
Ukraina	968,8	3,4	Rumunia	960,3	6,4
Francja	3960,9	8,2	Irlandia	309,2	7,9
Polska	2133,3	7,9	Wielka Brytania	3619,0	7,4
Chorwacja	217,9	7,5	Albania	79,3	3,4
Rosja	11195,3	11,6	Norwegia	267,8	6,4
Bułgaria	378,2	8,6	Islandia	13,4	4,9
Włochy	4354,4	9,8	Europa	68,9 ^a	10,3

^awartości dla Europy w milionach

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: IDF Diabetes Atlas 6th ed. International Diabetes Federation, 2013.

¹Koalicja na rzecz walki z cukrzycą, wyniki badania „Społeczny obraz cukrzycy” 14.11.2010 r. badanie TNS OBOP

²Codzienny serwis branży medycznej www.rynekzdrowia.pl

³International Diabetes Federation www.idf.org

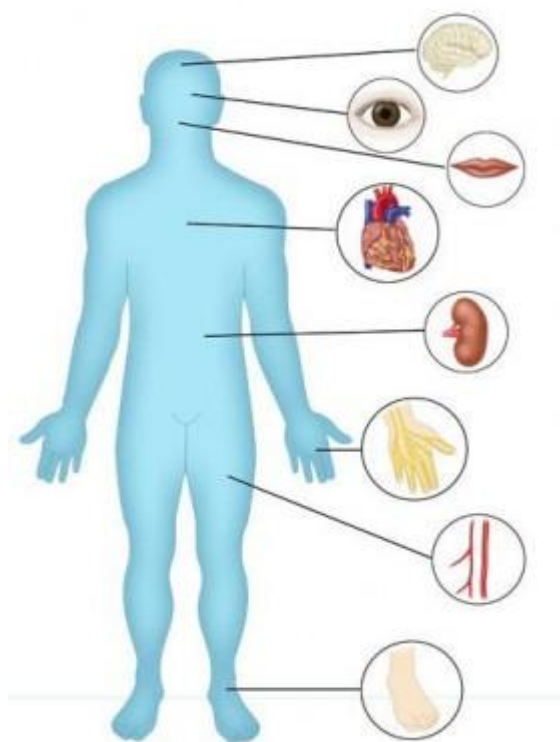
Cukrzyca jest chorobą cywilizacyjną, ma charakter przewlekły. Globalną epidemię zachorowań na cukrzycę, powoduje przede wszystkim:

- wzrost liczby ludności
- starzenie się społeczeństwa
- niezdrowe odżywianie, wysokokaloryczna dieta
- nadwaga
- siedzący tryb życia
- brak regularnej aktywności fizycznej
- przewlekły stres;

Leczenie cukrzycy i jej powikłań to obecnie jeden z głównych problemów opieki zdrowotnej. Problem zarówno pod względem medycznym, jak i społeczno-ekonomicznym.

Co to jest cukrzyca?

Cukrzyca to grupa chorób metabolicznych charakteryzująca się hiperglikemią (zwiększone stężenie glukozy we krwi) wynikającą z defektu wydzielania i/lub działania insuliny. Przewlekła hiperglikemia wiąże się z uszkodzeniem, zaburzeniem czynności i niewydolnością różnych narządów, szczególnie oczu, nerek, nerwów, serca i naczyń krwionośnych⁴ (Rys. 1).

Klasyfikacja ICD 10 cukrzycy (Diabetes mellitus)

E10	Cukrzyca insulinozależna
E11	Cukrzyca insulinoniezależna
E12	Cukrzyca związana z niedożywieniem
E13	Inne określone postacie cukrzycy
E14	Cukrzyca nieokreślona

Glikemia na czczo- oznaczona w próbce krwi pobranej 8-14 godzin od ostatniego posiłku

<100 mg/dl (<5,6 mmol/l)	Prawidłowa glikemia na czczo
100-125 mg/dl (5,6-6,9 mmol/l)	Nieprawidłowa glikemia na czczo
≥ 126 mg/dl (≥ 7,0 mmol/l)	Cukrzyca

Główne powikłania cukrzycy, źródło: www.diety.pozmu.net

⁴ „Zalecenia kliniczne dotyczące postępowania u chorych na cukrzycę 2010” stanowisko Polskiego Towarzystwa Diabetologicznego

Podstawowe typy cukrzycy

Cukrzyca **typu 1** powodowana jest zniszczeniem lub niewydolnością komórek beta trzustki odpowiedzialnych za produkcję i wydzielanie insuliny. Ten rodzaj cukrzycy nazywany jest również cukrzycą insulinozależną lub cukrzycą wieku młodzieńczego. Występuje częściej u ludzi młodych (ale nie tylko) oraz u dzieci. Spośród wszystkich osób z rozpoznaną cukrzycą, na ten typ choruje 15-20 % chorych. Jedynym możliwym leczeniem tej choroby jest podawanie insuliny, właściwa dieta i wysiłek fizyczny. Podstawowe objawy cukrzycy typu 1 to zwiększone: pragnienie, wydalanie moczu, apetyt oraz ogólne osłabienie, chudnięcie i zamazane lub podwójne widzenie⁵.

U ludzi starszych, na ogół otyłych i z nadciśnieniem tętniczym, cukrzycę wywołuje oporność na działanie insuliny. Ten rodzaj cukrzycy nazywany jest **typem 2**. Początkowo leczenie polega na stosowaniu odpowiedniej diety, dostosowanego do możliwości chorego wysiłku fizycznego oraz doustnych leków hipoglikemizujących. Często, z czasem, potrzebne jest także przejście na zastrzyki z insuliną. Około 80-85% wszystkich pacjentów z cukrzycą stanowią chorzy na cukrzycę typu 2. Pewna grupa osób młodych, poniżej 35 roku życia, cierpi na odmianę cukrzycy typu 2- MODY (maturity onset diabetes of the youth) w której zaburzenia działania komórek beta są uwarunkowane genetycznie. Chociaż cukrzyca typu 2 jest charakterystyczna dla osób dorosłych, coraz częściej pojawiają się przypadki tego typu cukrzycy wśród dzieci⁶.

⁵www.cukrzyca.akcjasos.pl

⁶Portal MojaCukrzyca.org www.mojacukrzyca.org

Cukrzyca która została po raz pierwszy rozpoznana w czasie ciąży i występuje do momentu porodu jest nazywana **cukrzycą ciężarnych** (ang. Gestational Diabetes Mellitus, GDM). Szacuje się, że cukrzyca ciężarnych dotyczy od 4-12 % kobiet będących w ciąży⁷. Polega ona na nietolerancji węglowodanów o różnym natężeniu. U kobiet, u których w czasie ciąży rozpoznano cukrzycę ciężarnych istnieje większe ryzyko wystąpienia objawów cukrzycy typu II w późniejszym czasie. Ze względu na niekorzystne skutki dla zdrowia kobiety jak i płodu, leczenie tej postaci cukrzycy powinno być prowadzone w wyspecjalizowanych ośrodkach ginekologiczno- położniczych.

Najbardziej zróżnicowaną etiologicznie grupą cukrzyc jest cukrzyca zwana **cukrzycą wtórną**. Stanowi ona 2-3% wszystkich postaci cukrzycy w Europie i Ameryce Północnej. Charakterystyczne dla niej jest współistnienie wraz z cukrzycą innych zaburzeń lub zespołów chorobowych⁸.

Występowanie

Jak podaje Międzynarodowa Federacja Diabetologiczna (IDF) liczba chorych na cukrzycę **w Polsce** w 2013 r. w wieku 20-79 lat wynosiła ok 1,88 mln, co stanowi ok. 6,5% populacji. Wg szacunków IDF w 2035 roku ok. 7,9% naszego społeczeństwa w wieku 20-79 lat będzie cierpiało na cukrzycę.

Jeśli nie występują objawy hiperglikemii, **badanie** w kierunku cukrzycy należy przeprowadzić **raz na 3 lata** u każdej **osoby powyżej 45. roku życia**. Niezależnie od wieku badanie wykonuje się **co roku u osób z grup ryzyka**.

Osoby u których istnieje zwiększone ryzyko wystąpienia cukrzycy:

- osoby z nadwagą lub otyłe ($BMI \geq 25 \text{ kg/m}^2$)
- z cukrzycą występującą w rodzinie
- o niskiej aktywności fizycznej
- z grup środowiskowych lub etnicznych częściej narażonych na cukrzycę
- u których we wcześniejszym badaniu stwierdzono nieprawidłową glikemię na czczo lub nietolerancję glukozy
- z przebytą cukrzycą ciążową
- u kobiet które urodziły dziecko o masie ciała $>4 \text{ kg}$
- u osób z nadciśnieniem tętniczym
- u osób z dyslipidemią
- u kobiet z zespołem policystycznych jajników
- u osób z chorobą układu sercowo-naczyniowego

⁷ www.cukrzyca.ciazowa.redmed.pl

⁸ Encyklopedia zdrowia www.zdrowie.med.pl

Występowanie cukrzycy w Polsce

Dzieci i młodzież (0-18 lat)

W 2011 r. w **Polsce** 14 775 dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat żyło z rozpoznaną cukrzycą, wskaźnik chorobowości na 10 000 ludności wyniósł 18,1. Liczba stwierdzonych przypadków cukrzycy w tej grupie wiekowej nieco wzrosła w stosunku do roku 2010.

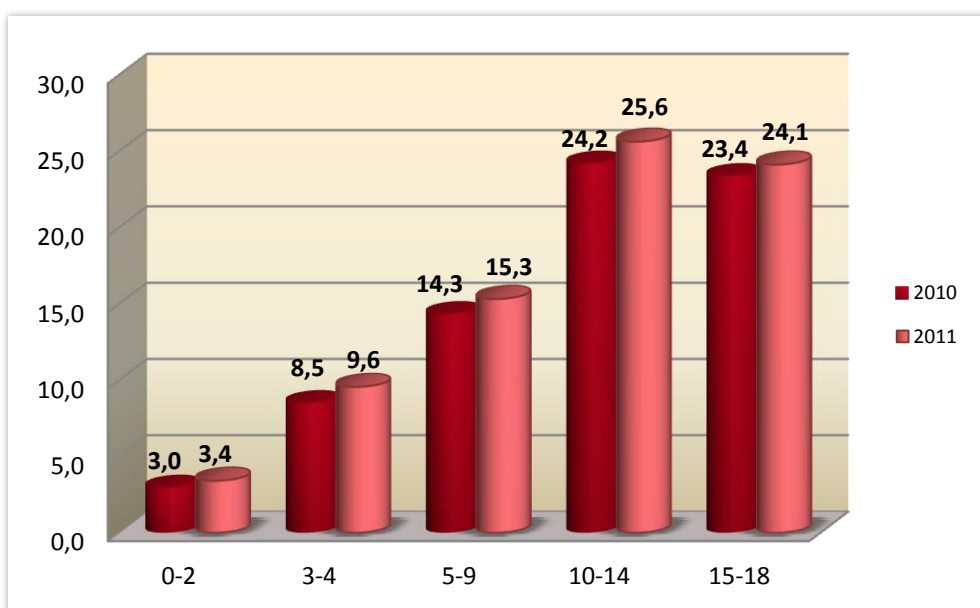
Dzieci i młodzież w wieku 0-18 lat ze stwierdzoną cukrzycą (chorobowość), Polska, lata 2010- 2011

rok	liczba osób u których stwierdzono cukrzycę wiek 0-18 lat	
	liczby bezwzględne	wskaźniki na 10 000 ludności
2010	13999	17,1
2011	14775	18,1

Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności na rok 2010 w wieku od 0 do 19 lat

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11- roczne sprawozdanie o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

Dzieci i młodzież (0-18 lat) z rozpoznaną cukrzycą w Polsce w 2010 i 2011 r. w poszczególnych przedziałach wiekowych. Wskaźniki na 10 000 ludności

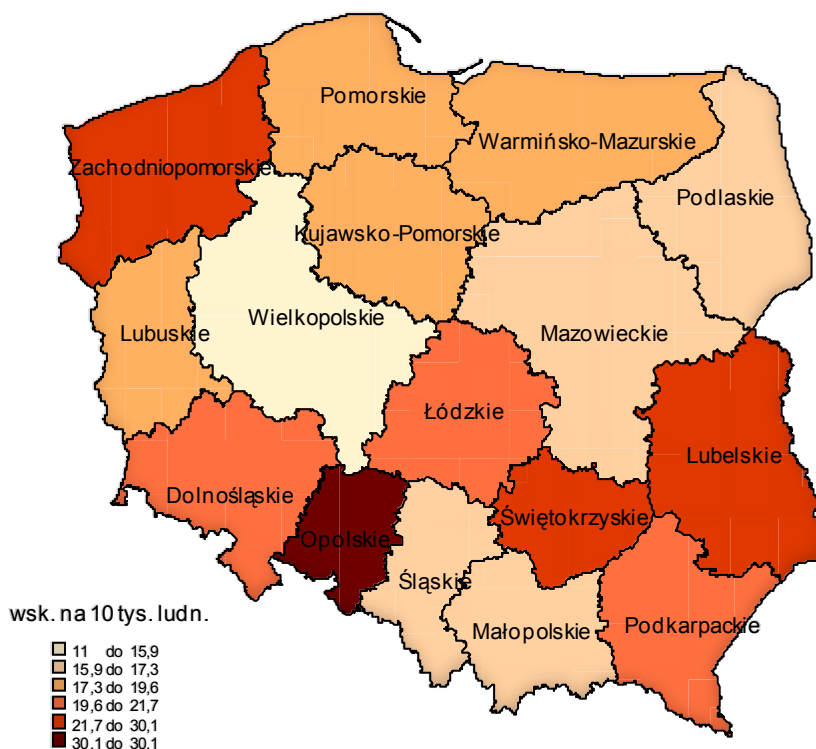
Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności na rok 2010 w wieku od 0 do 19 lat oraz dla właściwych wskazanych na wykresie grup wiekowych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11- roczne sprawozdanie o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

**Osoby w wieku 0-18 lat ze stwierdzoną cukrzycą (chorobowość i zapadalność),
w Polsce w roku 2011 (stan w dniu 31. XII)**

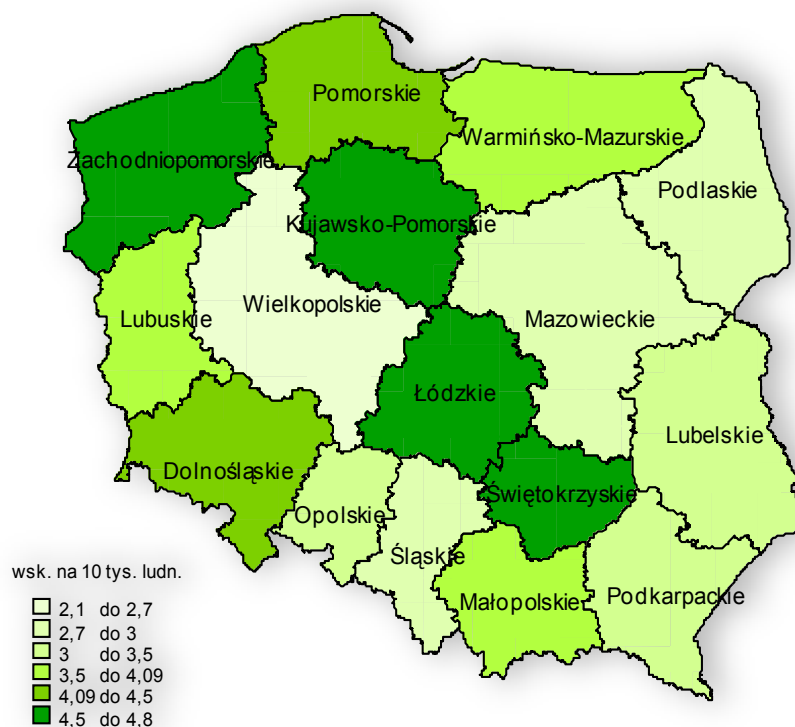
Wskaźniki chorobowości na cukrzycę
w województwach na 10 tys. ludności

Opolskie	30,1
Zachodniopomorskie	24,2
Świętokrzyskie	22,6
Lubelskie	21,7
Dolnośląskie	20,8
Łódzkie	20,4
Podkarpackie	19,6
Kujawsko-Pomorskie	18,8
Warmińsko-Mazurskie	18,4
Pomorskie	17,4
Lubuskie	17,3
Podlaskie	16,6
Mazowieckie	16,5
Śląskie	16,2
Małopolskie	15,9
Wielkopolskie	11,0
Polska	18,1

Wskaźniki zapadalności na cukrzycę
w województwach na 10 tys. ludności

Łódzkie	4,8
Kujawsko-Pomorskie	4,5
Świętokrzyskie	4,5
Zachodniopomorskie	4,5
Dolnośląskie	4,3
Pomorskie	4,1
Lubuskie	3,7
Warmińsko-Mazurskie	3,7
Małopolskie	3,5
Lubelskie	3,1
Opolskie	3,1
Podkarpackie	3,0
Mazowieckie	2,8
Podlaskie	2,8
Śląskie	2,7
Wielkopolskie	2,1
Polska	3,4

Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności na 2010 r. w wieku 0-19 lat.

Liczba leczonych wg lokalizacji podmiotów udzielających świadczeń zdrowotnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11 o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej za rok 2011.

**Rozpowszechnienie cukrzycy u dzieci w wieku 0-18 lat w poszczególnych województwach
w 2010 r.**

Wyszczególnienie	Razem osoby, u których stwierdzono schorzenie ogółem (stan w dniu 31.XII.)		z tego w wieku										Z kolumny 1 osoby, u których stwierdzono schorzenie po raz pierwszy w okresie sprawozdawczym	
			0-2		3-4		5-9		10-14		15-18			
	l.b	wsk. ^{a)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{a)}
Polska	13999	17,1	369	3,0	646	8,5	2547	14,3	4784	24,2	5653	23,4	2652	3,2
Dolnośląskie	1037	18,2	22	2,5	48	8,9	171	13,9	371	27,3	425	25,2	189	3,3
Kujawsko-Pomorskie	792	17,3	21	3,1	18	4,2	142	14,3	304	27,4	307	22,4	167	3,6
Lubelskie	973	20,4	19	2,8	32	7,6	154	15,1	331	28,2	437	29,8	144	3,0
Lubuskie	364	16,5	10	3,0	33	15,7	54	11,3	128	24,2	139	21,3	67	3,0
Łódzkie	1075	21,3	17	2,2	47	10,0	177	16,2	370	30,4	464	30,9	227	4,5
Małopolskie	1011	13,5	39	3,5	38	5,7	207	12,7	368	20,0	359	16,2	178	2,4
Mazowieckie	1644	14,9	44	2,4	101	9,2	340	13,9	517	19,8	642	20,8	312	2,8
Opolskie	634	31,5	6	2,2	25	14,8	155	36,9	191	37,3	257	40,5	68	3,3
Podkarpackie	1059	21,9	55	8,3	50	12,2	172	16,7	375	30,4	407	27,1	173	3,5
Podlaskie	433	16,7	9	2,5	9	4,1	74	13,6	141	22,0	200	24,3	64	2,4
Pomorskie	921	18,0	24	2,9	63	12,6	175	15,3	291	23,9	368	25,6	224	4,3
Śląskie	1445	15,8	37	2,6	79	9,2	285	14,4	503	23,1	541	20,1	286	3,1
Świętokrzyskie	544	20,5	19	5,1	17	7,4	67	11,9	192	29,2	249	30,0	98	3,6
Warmińsko-Mazurskie	626	19,1	16	3,3	23	7,6	104	14,6	206	25,9	277	28,0	140	4,2
Wielkopolskie	622	8,1	17	1,4	24	3,2	96	5,7	228	12,4	257	11,5	121	1,6
Zachodniopomorskie	819	22,9	14	2,6	39	11,7	174	22,3	268	31,0	324	30,3	194	5,4

a obliczono dla ludności w wieku od 0 do 19 lat

b obliczono dla ludności w danej grupie wiekowej

Źródło: Opracowano na podstawie sprawozdania Mz-11- roczne sprawozdanie o działalności i zatrudnieniu w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

**Rozpowszechnienie cukrzycy u dzieci w wieku 0-18 lat w poszczególnych województwach
w 2011 r.**

Wyszczególnienie	Razem osoby, u których stwierdzono schorzenie ogółem (stan w dniu 31.XII.)		z tego w wieku										Z kolumny 1 osoby, u których stwierdzono schorzenie po raz pierwszy w okresie sprawozdawczym	
			0-2		3-4		5-9		10-14		15-18			
	l.b	wsk. ^{a)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{a)}
Polska	14775	18,1	425	3,4	726	9,6	2722	15,3	5067	25,6	5835	24,1	2825	3,4
Dolnośląskie	1187	20,8	28	3,1	72	13,3	210	17,1	417	30,7	460	27,3	249	4,3
Kujawsko-Pomorskie	861	18,8	14	2,0	26	6,1	147	14,8	329	29,6	345	25,1	210	4,5
Lubelskie	1034	21,7	30	4,4	35	8,3	182	17,8	330	28,1	457	31,2	148	3,1
Lubuskie	381	17,3	11	3,3	25	11,9	62	13,0	132	24,9	151	23,2	83	3,7
Łódzkie	1030	20,4	24	3,1	58	12,4	194	17,8	350	28,8	404	26,9	242	4,8
Małopolskie	1192	15,9	40	3,6	53	7,9	229	14,0	464	25,3	406	18,3	265	3,5
Mazowieckie	1820	16,5	53	2,9	100	9,2	394	16,1	590	22,6	683	22,1	311	2,8
Opolskie	605	30,1	13	4,7	22	13,1	154	36,7	187	36,6	229	36,1	64	3,1
Podkarpackie	950	19,6	33	5,0	56	13,6	174	16,9	326	26,4	361	24,0	148	3,0
Podlaskie	430	16,6	15	4,2	16	7,3	67	12,3	151	23,6	181	22,0	74	2,8
Pomorskie	890	17,4	44	5,3	43	8,6	171	15,0	297	24,4	335	23,3	209	4,1
Śląskie	1478	16,2	39	2,7	79	9,2	278	14,1	520	23,9	562	20,9	252	2,7
Świętokrzyskie	599	22,6	15	4,0	25	10,9	77	13,7	214	32,6	268	32,3	121	4,5
Warmińsko-Mazurskie	604	18,4	20	4,1	24	8,0	93	13,0	196	24,6	271	27,4	123	3,7
Wielkopolskie	847	11,0	14	1,1	46	6,2	126	7,4	299	16,3	362	16,3	163	2,1
Zachodniopomorskie	867	24,2	32	6,0	46	13,8	164	21,0	265	30,7	360	33,7	163	4,5

Uwaga: do obliczeń wykorzystano ludność na 2010 r.

a obliczono dla ludności w wieku od 0 do 19 lat

b obliczono dla ludności w danej grupie wiekowej

Źródło: Opracowano na podstawie sprawozdania Mz-11- roczne sprawozdanie o działalności i zatrudnieniu w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

**Stan zdrowia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat będących pod opieką lekarza poz
w Polsce w 2011 r.**

Lp.	Rozpoznanie (kod wg ICD 10)	Liczba osób u których stwierdzono schorzenie (stan w dniu 31.XII)	Wskaźniki na 10 000 ludności
1	Zniekształcenia kręgosłupa M40-M41	328361	401,6
2	Alergie- dychawica oskrzelowa J45	251935	308,1
3	Zaburzenia refrakcji i akomodacji oka H52	246358	301,3
4	Pacjenci z innymi schorzeniami wymagający opieki czynnej	225476	275,8
5	Otyłość E65-E68	126946	155,3
6	Alergie skórne L27.2	109994	134,5
7	Alergie pokarmowe K52.2	97776	119,6
8	Zaburzenia rozwoju R62	86277	105,5
9	Niedokrwistość D50-D59	79024	96,6
10	Choroby układu moczowego N00-N23	56399	69,0
11	Choroby tarczycy E00-E07	42463	51,9
12	Padaczka G40	36670	44,8
13	Wady rozwojowe układu krążenia Q20-Q28	36521	44,7
14	Upośledzenie umysłowe F70-F79	29771	36,4
15	Niedożywienie E40-E46	23374	28,6
16	Choroba nadciśnieniowa I10-I15	22643	27,7
17	Trwałe uszkodzenia narządu ruchu	18063	22,1
18	Dziecięce porażenie mózgowie G80	17903	21,9
19	Wady rozwojowe inne	17663	21,6
20	Zaburzenia odżywiania F50	16771	20,5
21	Cukrzyca E10-E14	14775	18,1
22	Wady rozwojowe układu nerwowego Q00-Q07	11561	14,1
23	Nowotwory C00-C97, D00-D48	10747	13,1
24	Wady rozwojowe narządów płciowych Q50-Q56	10287	12,6
25	Wady rozwojowe aberracje chromosomowe Q90-Q99	7483	9,2

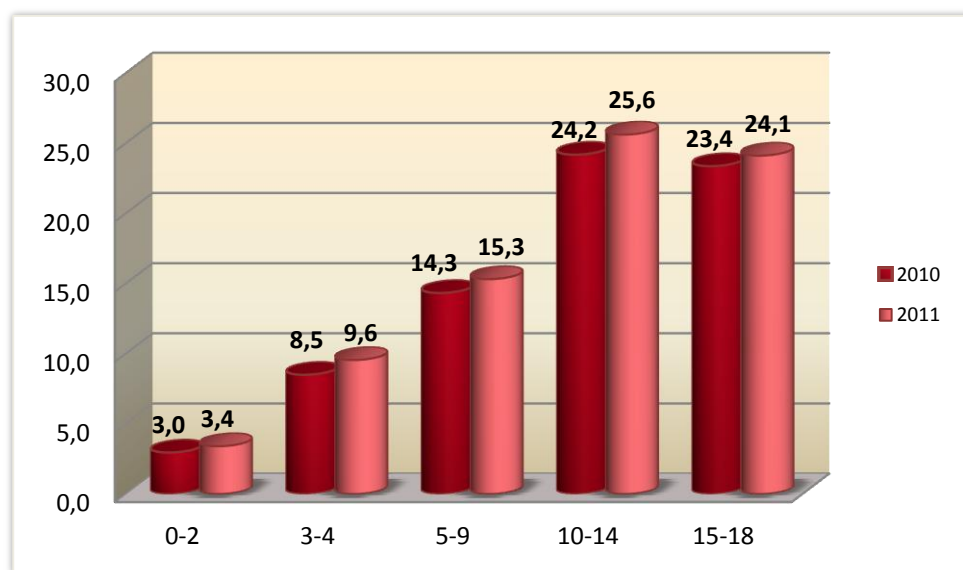
Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności na 2010 r. w wieku od 0 do 19 lat.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11- roczne sprawozdanie o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

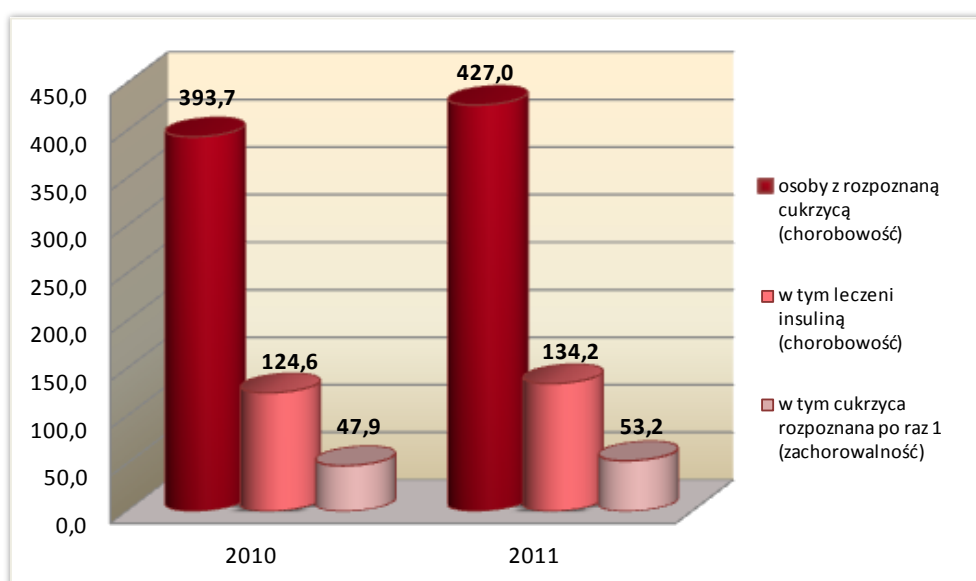
Osoby dorosłe (powyżej 19 r.ż.)

W Polsce w grupie osób po 19 roku życia będących w 2011 r. pod opieką lekarza POZ wskaźnik chorobowości na cukrzycę wyniósł 427,0 na 10 tys. ludności. Odnotowano zwiększenie liczby nowych rozpoznań cukrzycy, wskaźnik zachorowalności wynosi 53,2 na 10 tys. ludności (w 2010 roku 47,9). Coraz więcej osób z cukrzycą jest leczonych insuliną, wskaźnik to 134,2 na 10 tys. ludności (w 2010 r. 124,6).

Osoby powyżej 19 r.ż. będące pod opieką lekarza poz w Polsce w latach 2010-2011 w poszczególnych przedziałach wiekowych, wskaźniki na 10 000 ludności

Osoby powyżej 19 r.ż. będące pod opieką lekarza poz w Polsce w latach 2010-2011, wskaźniki na 10 000 ludności

Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności na 2010 r. w wieku 20 i więcej lat.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11- roczne sprawozdanie o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

**Rozpowszechnienie cukrzycy u osób powyżej 19 r.ż. w poszczególnych województwach
w 2010 r.**

Wyszczególnienie	Razem osoby, u których stwierdzono schorzenie ogółem (stan w dniu 31.XII.)		z tego w wieku								Z kolumny 1 osoby, u których stwierdzono schorzenie po raz pierwszy w okresie sprawozdawczym	
			19-34		35-54		55-64		65 i więcej			
	l.b	wsk. ^{a)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{b)}
Polska	1181961	393,7	47385	51,4	230000	220,4	398281	768,4	506295	976,5	143523	47,9
Dolnośląskie	99353	430,7	3866	55,0	18164	231,8	33203	766,9	44120	1140,6	13505	58,7
Kujawsko-Pomorskie	65346	405,7	2801	55,9	12960	229,4	23371	822,1	26214	1005,6	8261	51,4
Lubelskie	84048	501,5	3260	63,0	15820	278,5	26744	958,3	38224	1225,6	11527	68,9
Lubuskie	38582	488,2	1216	48,6	6975	253,5	13301	916,0	17090	1431,1	3919	49,7
Łódzkie	101857	501,8	4083	70,3	20327	294,6	34179	902,3	43268	1138,2	13096	64,5
Małopolskie	86067	335,9	3548	43,6	16056	179,3	27500	686,4	38963	860,5	11157	43,7
Mazowieckie	153990	372,1	6549	52,9	29937	209,7	50316	708,7	67188	881,9	18934	45,9
Opolskie	37692	455,4	1475	59,6	7393	248,7	12379	909,6	16445	1121,3	4788	58,0
Podkarpackie	59692	368,7	2479	47,5	12722	223,7	20554	817,0	23937	863,1	8020	49,8
Podlaskie	33801	363,5	1782	62,4	6636	202,3	10903	775,7	14480	824,3	4664	50,3
Pomorskie	68174	394,6	2926	53,4	14207	234,8	23365	776,4	27676	1008,7	8328	48,4
Śląskie	149547	401,7	5525	50,2	29986	228,9	51951	802,4	62085	935,2	14585	39,2
Świętokrzyskie	42992	429,6	1525	51,5	7442	219,8	14681	830,8	19344	1021,3	4217	42,2
Warmińsko-Mazurskie	44274	402,9	1808	51,0	9265	236,8	14895	805,4	18306	1087,4	6711	61,3
Wielkopolskie	53380	201,7	2125	24,9	9905	107,0	18927	408,5	22423	552,0	5483	20,8
Zachodniopomorskie	63166	473,2	2417	58,9	12205	262,6	22012	878,2	26532	1269,0	6328	47,5

a obliczono dla ludności w wieku 20 lat i więcej.

b obliczono dla ludności w danej grupie wiekowej

Źródło: Opracowano na podstawie sprawozdania Mz-11- roczne sprawozdanie o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

**Rozpowszechnienie cukrzycy u osób powyżej 19 r.ż. w poszczególnych województwach
w 2011 r.**

Wyszczególnienie	Razem osoby, u których stwierdzono schorzenie ogółem (stan w dniu 31.XII.)		z tego w wieku								Z kolumny 1 osoby, u których stwierdzono schorzenie po raz pierwszy w okresie sprawozdawczym	
			19-34		35-54		55-64		65 i więcej			
	l.b	wsk. ^{a)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{b)}	l.b	wsk. ^{b)}
Polska	1282075	427,0	48501	52,6	236116	226,3	424803	819,6	572655	1104,5	159152	53,2
Dolnośląskie	110308	478,2	3795	53,9	19581	249,9	36377	840,2	50555	1307,0	12992	56,4
Kujawsko-Pomorskie	71875	446,2	4515	90,1	13716	242,8	24575	864,5	29069	1115,1	8740	54,4
Lubelskie	89392	533,4	3228	62,4	15854	279,1	27759	994,6	42551	1364,4	9709	58,0
Lubuskie	40958	518,3	1329	53,1	7211	262,0	13891	956,6	18527	1551,4	3801	48,2
Łódzkie	113911	561,2	3970	68,3	21273	308,4	37864	999,6	50804	1336,4	17078	84,2
Małopolskie	88833	346,6	3131	38,5	15993	178,6	27810	694,2	41899	925,3	12030	47,1
Mazowieckie	181710	439,1	7061	57,0	32261	225,9	59277	835,0	83111	1090,8	25063	60,8
Opolskie	39227	474,0	1288	52,0	7548	253,9	13065	960,0	17326	1181,3	5034	60,9
Podkarpackie	58152	359,1	2090	40,1	12086	212,5	19991	794,7	23985	864,9	6941	43,1
Podlaskie	36086	388,1	1408	49,3	6921	211,0	11410	811,8	16347	930,6	4249	45,8
Pomorskie	66586	385,4	2690	49,1	12965	214,3	22402	744,4	28529	1039,8	10821	62,9
Śląskie	156343	420,0	5767	52,4	30063	229,5	53324	823,6	67189	1012,1	16176	43,5
Świętokrzyskie	44981	449,5	1537	51,9	7229	213,5	15064	852,5	21151	1116,7	4271	42,7
Warmińsko-Mazurskie	46866	426,5	1751	49,4	9391	240,0	15654	846,5	20070	1192,2	6541	59,7
Wielkopolskie	71528	270,2	2480	29,1	12116	130,9	24144	521,1	32788	807,2	8820	33,5
Zachodniopomorskie	65319	489,3	2461	60,0	11908	256,2	22196	885,6	28754	1375,2	6886	51,7

Uwaga: do obliczeń wykorzystano ludność na 2010 r.

a obliczono dla ludności w wieku 20 lat i więcej.

b obliczono dla ludności w danej grupie wiekowej

Źródło: Opracowano na podstawie sprawozdania Mz-11- roczne sprawozdanie o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

**Stan zdrowia osób w wieku 19 lat i więcej będących pod opieką lekarza poz (rodzinnego)
w Polsce w 2011 roku**

Lp.	Rozpoznanie (kod rozpoznania wg ICD10)	Liczba osób u których stwierdzono schorzenie (stan w dniu 31.XII)	Wskaźniki na 10 000 ludności
1	Choroby układu krążenia 100-199	5778483	1924,7
2	Choroby układu mięśniowo- kostn. i tkanki łącznej M00-M99	2275974	758,1
3	Przewlekłe choroby układu trawiennego K25-K93	1433933	477,6
4	Cukrzyca E10-E14	1282075	427,0
5	Choroby obwodowego układu nerwowego G50-G59	1195084	398,0
6	Przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa 140-147	835652	278,3
7	Choroby tarczycy E00-E07	619644	206,4
8	Pacjenci z innymi schorzeniami wymagający opieki czynnej	596899	198,8
9	Nowotwory C00-C97, D00-D48	373904	124,5
10	Niedokrwistość D50-D64	284878	94,9
11	Gruźlica A15-A19, B90	20562	6,8

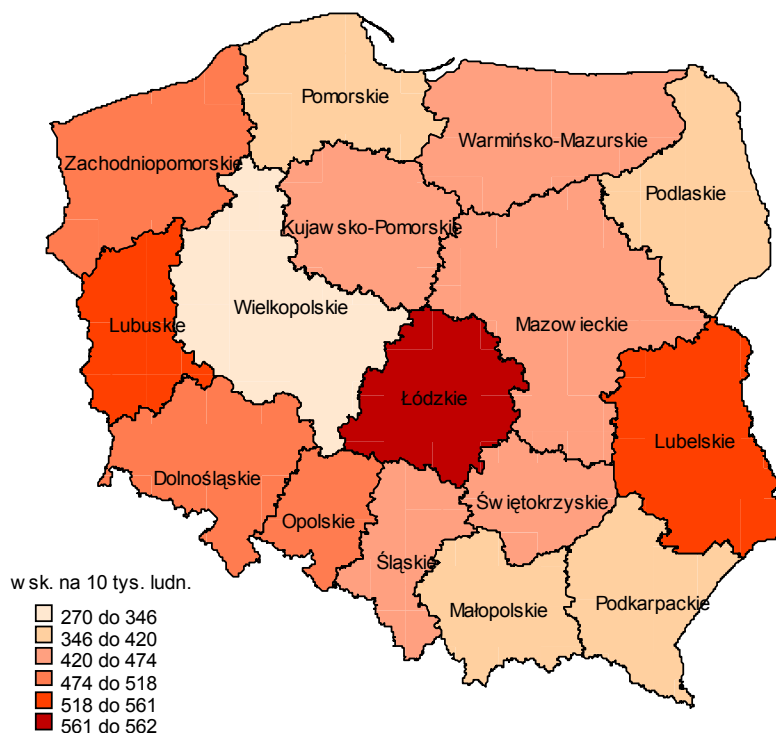
Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności na 2010 r. w wieku 20 i więcej lat.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11 o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej za rok 2011.

**Osoby w wieku 19 lat i więcej ze stwierdzoną cukrzycą (chorobowość i zapadalność),
w Polsce w roku 2011 (stan w dniu 31. XII)**

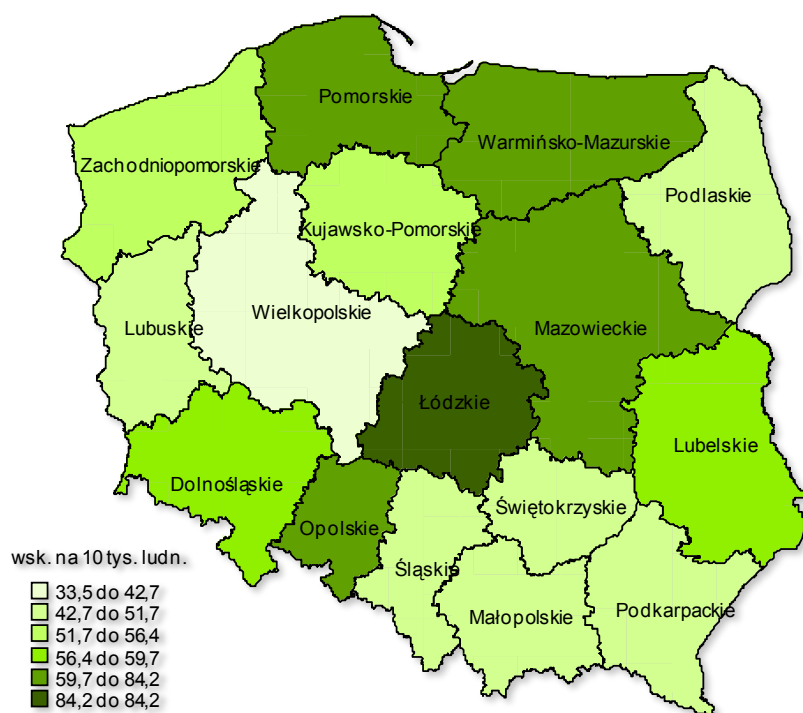
Wskaźniki chorobowości w
województwach na 10 tys. ludności

Łódzkie	561,2
Lubelskie	533,4
Lubuskie	518,3
Zachodniopomorskie	489,3
Dolnośląskie	478,2
Opolskie	474,0
Świętokrzyskie	449,5
Kujawsko-Pomorskie	446,2
Mazowieckie	439,1
Warmińsko-Mazurskie	426,5
Śląskie	420,0
Podlaskie	388,1
Pomorskie	385,4
Podkarpackie	359,1
Małopolskie	346,6
Wielkopolskie	270,2
Polska	427,0

Wskaźniki zapadalności w
województwach na 10 tys. ludności

Łódzkie	84,2
Pomorskie	62,9
Opolskie	60,9
Mazowieckie	60,8
Warmińsko-Mazurskie	59,7
Lubelskie	58,0
Dolnośląskie	56,4
Kujawsko-Pomorskie	54,4
Zachodniopomorskie	51,7
Lubuskie	48,2
Małopolskie	47,1
Podlaskie	45,8
Śląskie	43,5
Podkarpackie	43,1
Świętokrzyskie	42,7
Wielkopolskie	33,5
Polska	53,2

Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności na 2010 r. w wieku 20 lat i więcej.

Liczba leczonych wg lokalizacji podmiotów udzielających świadczeń zdrowotnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11 o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej za rok 2011.

Występowanie cukrzycy w woj. śląskim

Dzieci i młodzież (0-18 lat)

W 2012 r. w województwie śląskim 1486 dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat żyło z rozpoznaną cukrzycą, wskaźnik na 10 000 ludności wyniósł 16,7. Liczba stwierdzonych przypadków cukrzycy w tej grupie wiekowej nieco wzrosła w stosunku do roku 2011.

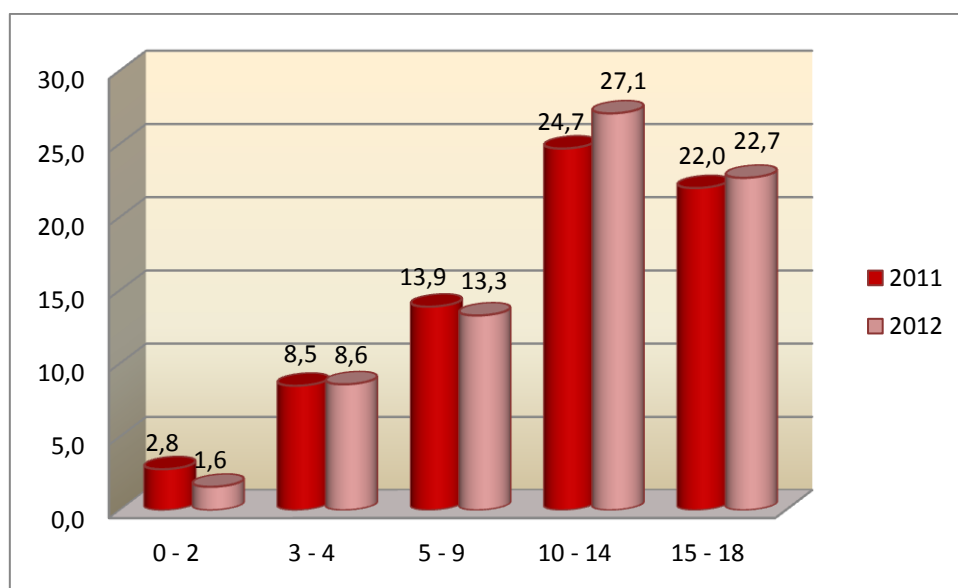
Dzieci i młodzież w wieku 0-18 lat ze stwierdzoną cukrzycą (chorobowość), województwo śląskie lata 2007- 2012

rok	liczba osób u których stwierdzono cukrzycę wiek 0-18 lat	
	liczby bezwzględne	wskaźniki na 10 000 ludności
2007	1325	13,7
2008	1438	15,2
2009	1539	16,6
2010	1445	15,8
2011	1478	16,4
2012	1486	16,7

Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności w wieku od 0 do 19 lat

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11- roczne sprawozdanie o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

Dzieci i młodzież (0-18 lat) z rozpoznaną cukrzycą w województwie śląskim w 2011 i 2012 r. w poszczególnych przedziałach wiekowych. Wskaźniki na 10 000 ludności

Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności w wieku od 0 do 19 lat oraz dla właściwych wskazanych na wykresie grup wiekowych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11- roczne sprawozdanie o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

**Stan zdrowia dzieci i młodzieży w wieku 0-18 lat będących pod opieką lekarza poz
w województwie śląskim w 2012 r.**

Lp.	Rozpoznanie (kod wg ICD 10)	Liczba osób u których stwierdzono schorzenie (stan w dniu 31.XII)	Wskaźniki na 10 000 ludności
1	Zniekształcenia kręgosłupa M40-M41	41928	472,4
2	Zaburzenia refrakcji i akomodacji oka H52	30527	344,0
3	Alergie- dychawica oskrzelowa J45	24149	272,1
4	Pacjenci z innymi schorzeniami wymagający opieki czynnej	15330	172,7
5	Otyłość E65-E68	13302	149,9
6	Alergie skórne L27.2	10504	118,4
7	Alergie pokarmowe K52.2	9838	110,9
8	Zaburzenia rozwoju R62	8057	90,8
9	Niedokrwistość D50-D59	7474	84,1
10	Choroby układu moczowego N00-N23	5488	61,8
11	Wady rozwojowe ukł. krążenia Q20-Q28	3662	41,3
12	Choroby tarczycy E00-E07	3395	38,3
13	Padaczka G40	3267	36,8
14	Upośledzenie umysłowe F70-F79	2806	31,6
15	Niedożywienie E40-E46	2796	31,5
16	Choroba nadciśnieniowa I10-I15	2151	24,2
17	Cukrzyca E10-E14	1486	16,7
18	Dziecięce porażenie mózgowie G80	1463	16,5
19	Trwałe uszkodzenia narządu ruchu	1374	15,5
20	Wady rozwojowe ukł. nerwowego Q00-Q07	1261	14,2
21	Wady rozwojowe inne (oprócz wad ukł. krąż., ukł. nerwowego, narządów płciowych i aberracji chrom.)	1148	12,9
22	Wady rozwojowe narządów płciowych Q50-Q56	906	10,2
23	Wady rozwojowe- aberracje chromosomowe Q90-Q99	852	9,6
24	Nowotwory C00-C97, D00-D48	664	7,5
25	Zaburzenia odżywiania F50	181	2,0

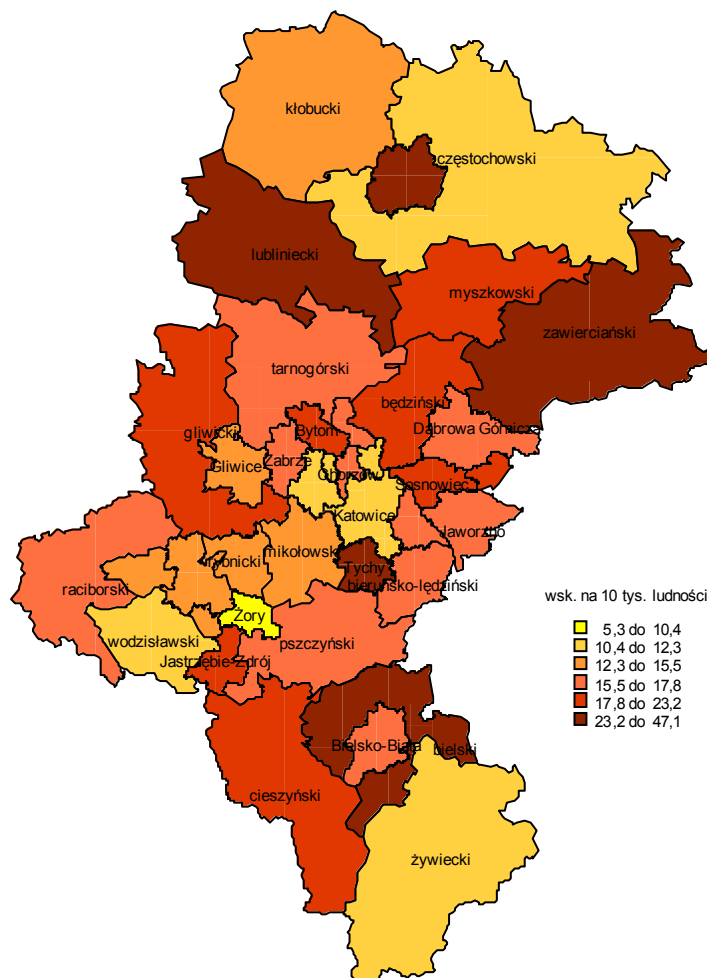
Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności w wieku od 0 do 19 lat.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11- roczne sprawozdanie o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

Dzieci i młodzież w wieku 0-18 lat ze stwierdzoną cukrzycą w woj. śląskim w roku 2012
(stan w dniu 31. XII)

Wskaźniki zapadalności w powiatach woj. śląskiego na 10 tys. ludności

będziński	19,0
bielski	23,2
bieruńsko-lędziński	15,9
cieszyński	18,0
częstochowski	10,9
gliwicki	17,8
kłobucki	12,3
lubliniecki	47,1
mikołowski	14,0
myszkowski	18,0
pszczyński	15,9
raciborski	16,0
rybnicki	12,6
tarnogórski	16,6
wodzisławski	12,0
zawierciański	24,4
żywiecki	10,8
Bielsko-Biała	16,1
Bytom	18,0
Chorzów	15,5
Częstochowa	24,3
Dąbrowa Górnicza	16,5
Gliwice	14,1
Jastrzębie Zdrój	18,3
Jaworzno	16,7
Katowice	11,6
Mysłowice	16,4
Piekary Śląskie	16,8
Ruda Śląska	11,3
Rybnik	13,0
Siemianowice Śląskie	10,4
Sosnowiec	20,0
Świętochłowice	11,9
Tychy	25,3
Zabrze	16,5
Żory	5,3
ŚLĄSKIE	16,7

Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności w wieku 0-19 lat.

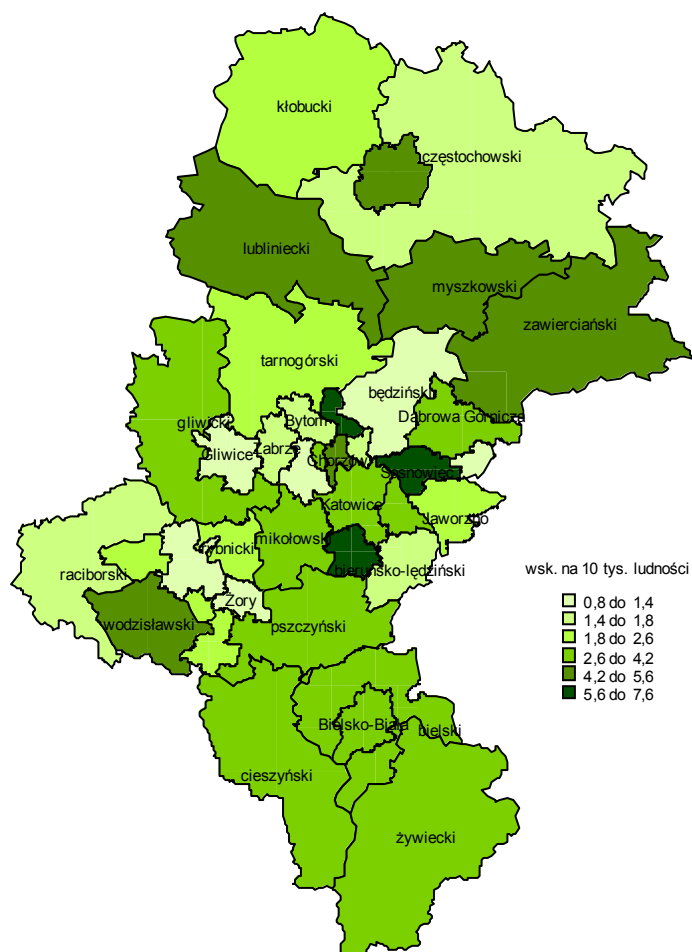
Liczba leczonych wg lokalizacji podmiotów udzielających świadczeń zdrowotnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11 o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

**Dzieci i młodzież w wieku 0-18 lat u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy w roku
sprawozdawczym, woj. śląskie rok 2012
(stan w dniu 31. XII)**

Wskaźniki zapadalności w
powiatach woj. śląskiego
na 10 tys. ludności

będziński	1,1
bielski	3,7
bieruńsko-lędziński	1,6
cieszyński	3,4
częstochowski	1,4
gliwicki	2,6
kłobucki	2,2
lubliniecki	4,9
mikołowski	3,0
myszkowski	4,3
pszczyński	3,2
raciborski	1,4
rybnicki	1,8
tarnogórski	1,9
wodzisławski	4,9
zawierciański	4,8
żywiecki	2,9
Bielsko-Biała	3,0
Bytom	1,5
Chorzów	4,2
Częstochowa	4,9
Dąbrowa Górnicza	3,3
Gliwice	1,2
Jastrzębie Zdrój	2,1
Jaworzno	2,3
Katowice	2,7
Mysłowice	2,7
Piekary Śląskie	5,6
Ruda Śląska	1,1
Rybnik	1,0
Siemianowice Śląskie	1,6
Sosnowiec	6,1
Świętochłowice	2,9
Tychy	7,6
Zabrze	1,5
Żory	0,8
ŚLĄSKIE	3,0

Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności w wieku 0-19 lat.

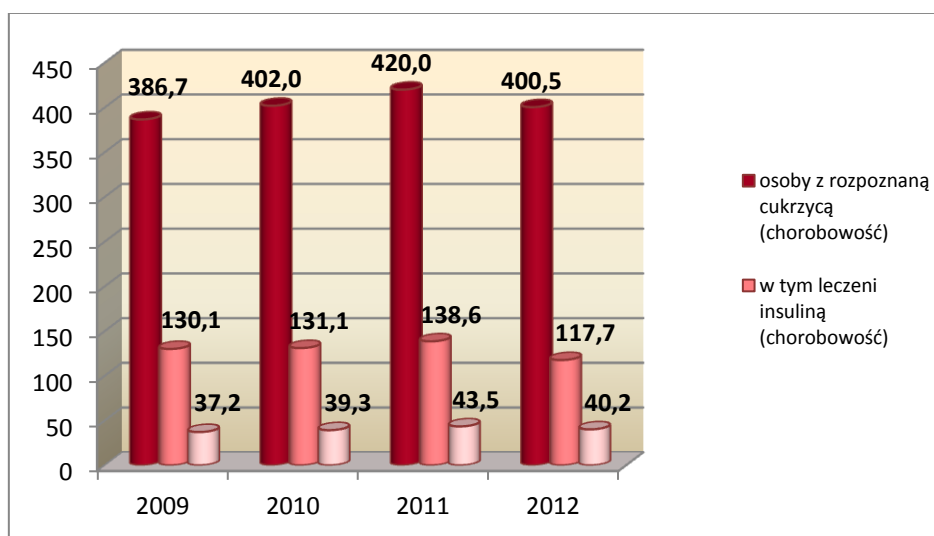
Liczba leczonych wg lokalizacji podmiotów udzielających świadczeń zdrowotnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11 o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

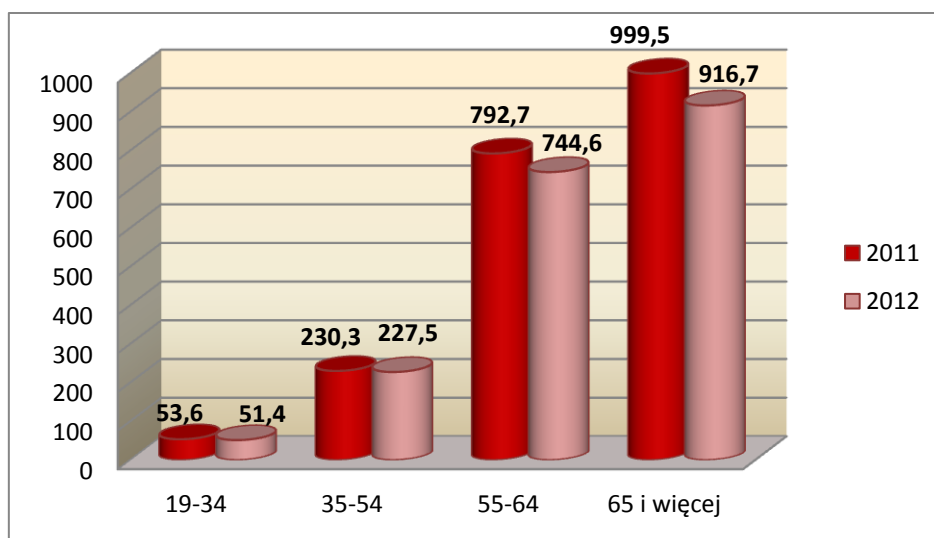
Osoby dorosłe (powyżej 19 r.ż.)

W grupie osób po 19 roku życia będących w 2012 r. pod opieką lekarza POZ wskaźnik chorobowości na cukrzycę wyniósł 400,5 na 10 tys. ludności. Spadła liczba nowych rozpoznań cukrzycy, wskaźnik zachorowalności wynosi 40,2 na 10 tys. ludności (w 2011 roku 43,5). Również mniej osób z cukrzycą jest leczonych insuliną, w 2012 roku wskaźnik wyniósł 117,7 (w 2011 r. 138,4).

Osoby powyżej 19 roku życia będące pod opieką lekarza poz w woj. śląskim w latach 2009-2012, wskaźniki na 10 000 ludności

Osoby chore na cukrzycę będące pod opieką lekarza poz w woj. śląskim w 2011 i 2012r. w poszczególnych przedziałach wiekowych. wskaźniki na 10 000 ludności

Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności, w wieku 20 lat i więcej oraz dla właściwych wskazanych na wykresie grup wiekowych.
Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11- roczne sprawozdanie o działalności i pracujących w podstawowej opiece zdrowotnej.

Osoby w wieku 19 lat i więcej będące pod opieką lekarza poz (rodzinnego) w województwie śląskim w latach 2009-2012 z rozpoznaną cukrzycą

Rozpoznanie (kod rozpoznania wg ICD10)	2009		2010		2011		2012	
	Osoby, u których stwierdzono schorzenia ogółem (stan w dniu 31 XII)	w tym osoby, u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy w roku sprawozdawczym	Osoby, u których stwierdzono schorzenia ogółem (stan w dniu 31 XII)	w tym osoby, u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy w roku sprawozdawczym	Osoby, u których stwierdzono schorzenia ogółem (stan w dniu 31 XII)	w tym osoby, u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy w roku sprawozdawczym	Osoby, u których stwierdzono schorzenia ogółem (stan w dniu 31 XII)	w tym osoby, u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy w roku sprawozdawczym
liczby bezwzględne								
Cukrzyca E10-E14	143535	13776	149644	14595	156343	16176	149336	14968
<u>w tym: leczeni insuliną</u>	48302	4532	48790	4738	51592	5425	43881	4104
wskaźniki na 10 000 ludności								
Cukrzyca E10-E14	386,7	37,2	402,0	39,3	419,6	43,5	400,5	40,2
<u>w tym: leczeni insuliną</u>	130,1	12,2	131,1	12,7	138,4	14,6	117,7	11,0

Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności w wieku 20 i więcej lat.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11 - roczne sprawozdanie o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

Osoby w wieku 19 lat i więcej będące pod opieką lekarza poz według grup wiekowych w woj. śląskim w 2012 r. z rozpoznaną cukrzycą

Rozpoznanie (kod rozpoznania wg ICD10)	Osoby, u których stwierdzono schorzenia ogółem stan w dniu 31 XII	w tym w wieku				osoby, u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy w roku sprawozdawczym
		19 - 34	35 - 54	55 - 64	65 i więcej	
liczby bezwzględne						
Cukrzyca E10-E14	149336	5430	29447	51107	63352	14968
w tym: leczeni insuliną	43881	2359	9167	15255	17100	4104
wskaźniki na 10 000 ludności						
Cukrzyca E10-E14	400,5	51,4	227,5	744,6	916,7	40,2
w tym: leczeni insuliną	117,7	22,3	70,8	222,2	247,4	11,0

Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności w wieku 20 i więcej lat oraz dla właściwych wskazanych w tabeli grup wiekowych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11 o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

W ramach „Narodowego Programu Przeciwdziałania Chorobom Cywilizacyjnym” – Moduł II pn. „Program Prewencji i Leczenia Cukrzycy w Polsce na lata 2010-2011” zostało wykonane badanie na temat świadomości wiedzy Polaków o cukrzycy. Przeprowadzone badania pokazują dość niski poziom wiedzy na temat tej choroby. 2/3 Polaków twierdzi, że nie wie, jak zapobiegać cukrzycy. Polacy nie wiedzą również, kto narażony jest na cukrzycę. Mimo, że choroba ta przez wiele lat występuje bezobjawowo, połowa Polaków uważa, że jeśli nie ma objawów cukrzycy, to znaczy, że nie ma choroby. Od 2012 r. obowiązuje „Narodowy Program Profilaktyki i Edukacji Diabetologicznej”⁹.

**Stan zdrowia osób w wieku 19 lat i więcej będących pod opieką lekarza poz (rodzinnego)
w województwie śląskim w 2012 roku**

Lp.	Rozpoznanie (kod rozpoznania wg ICD10)	Liczba osób u których stwierdzono schorzenie (stan w dniu 31.XII)	Wskaźniki na 10 000 ludności
1	Choroby układu krążenia I00-I99	572132	1534,5
2	Choroby układu mięśniowo- kostnego i tkanki łącznej M00-M99	180318	483,6
3	Cukrzyca E10-E14	149336	400,5
4	Przewlekłe choroby układu trawienno K25-K93	121457	325,8
5	Choroby obwodowego układu nerwowego G50-G59	99847	267,8
6	Przewlekły nieżyt oskrzeli, dychawica oskrzelowa J40-J47	72048	193,2
7	Choroby tarczycy E00-E07	54781	146,9
8	Pacjenci z innymi schorzeniami wymagający opieki czynnej	35905	96,3
9	Nowotwory C00-C97, D00-D48	34785	93,3
10	Niedokrwistość D50-D64	28233	75,7
11	Gruźlica A15-A19, B90	1718	4,6

Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności w wieku 20 i więcej lat.

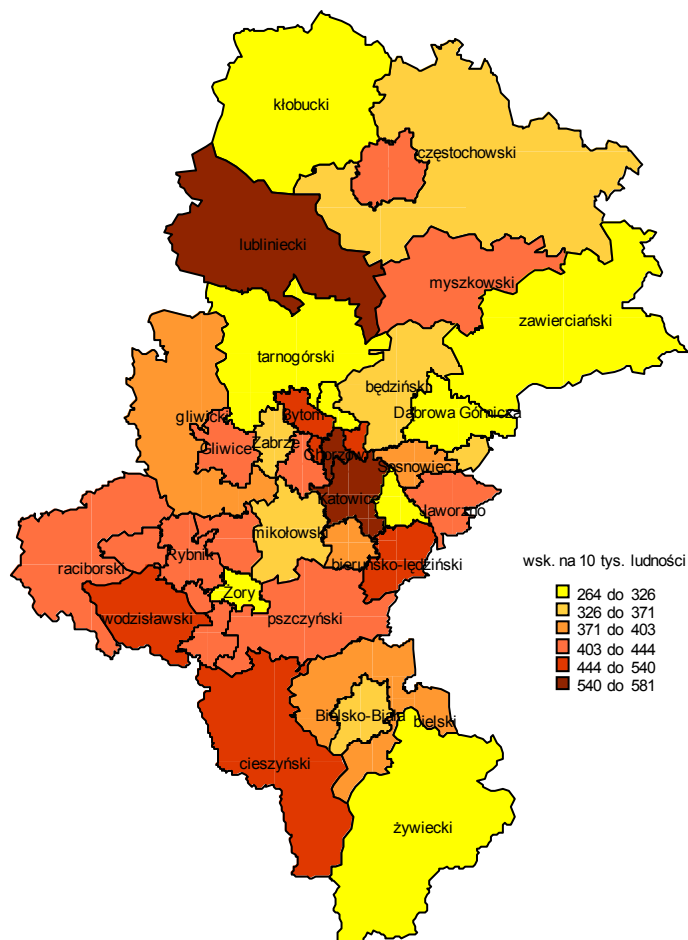
Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11 o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

⁹Ministerstwo Zdrowia www.mz.gov.pl

Osoby w wieku 19 lat i więcej ze stwierdzoną cukrzycą w woj. śląskim w roku 2012
(stan w dniu 31. XII)

Wskaźniki chorobowości w
powiatach woj. śląskiego
na 10 tys. ludności

będziński	352,0
bielski	385,6
bieruńsko-lędziński	459,2
cieszyński	486,1
częstochowski	340,2
gliwicki	372,4
kłobucki	320,4
lubliniecki	580,9
mikołowski	343,8
myszkowski	437,4
pszczyński	412,4
raciborski	420,3
rybnicki	429,0
tarnogórski	306,6
wodzisławski	445,4
zawierciański	264,4
żywiecki	313,7
Bielsko-Biała	344,0
Bytom	483,4
Chorzów	559,0
Częstochowa	404,8
Dąbrowa Górnicza	295,7
Gliwice	403,0
Jastrzębie Zdrój	403,9
Jaworzno	419,1
Katowice	540,0
Mysłowice	296,7
Piekary Śląskie	311,1
Ruda Śląska	416,4
Rybnik	422,1
Siemianowice Śląskie	502,7
Sosnowiec	375,0
Świętochłowice	444,4
Tychy	371,1
Zabrze	326,7
Żory	289,7
ŚLĄSKIE	400,5

Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności w wieku 20 i więcej lat.

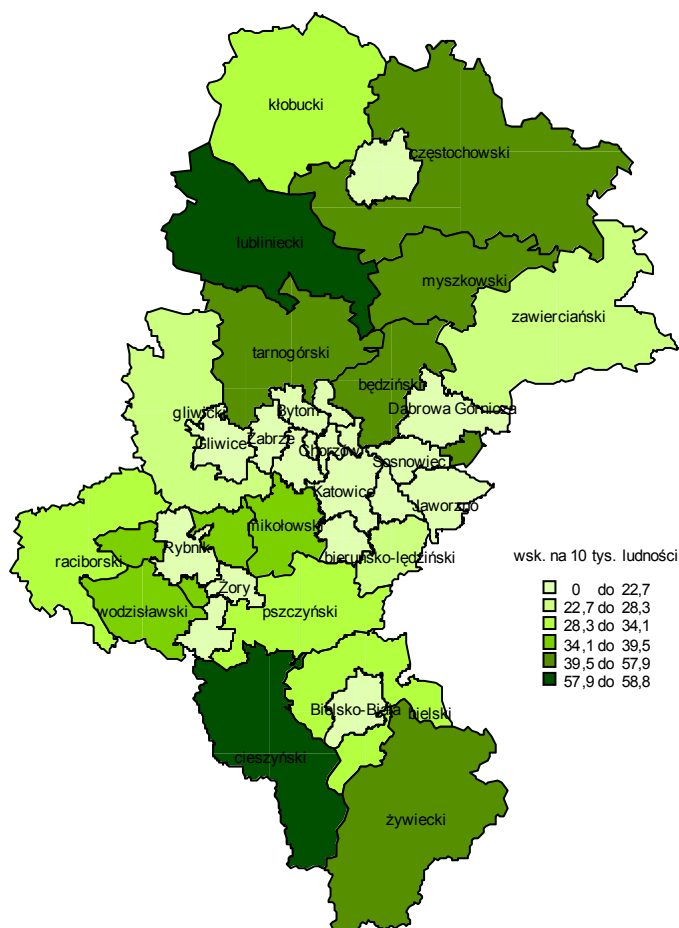
Liczba leczonych wg lokalizacji podmiotów udzielających świadczeń zdrowotnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11 o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

**Osoby w wieku 19 lat i więcej u których stwierdzono schorzenia po raz pierwszy w roku
sprawozdawczym, woj. śląskie rok 2012
(stan w dniu 31. XII)**

Wskaźniki zapadalności w
powiatach woj. śląskiego
na 10 tys. ludności

będziński	39,5
bielski	28,3
bieruńsko-lędziński	22,7
cieszyński	57,9
częstochowski	45,7
gliwicki	25,5
kłobucki	30,0
lubliniecki	58,8
mikołowski	37,0
myszkowski	41,6
pszczyński	30,6
raciborski	30,6
rybnicki	35,9
tarnogórski	40,0
wodzisławski	34,1
zawierciański	27,0
żywiecki	42,9
Bielsko-Biała	42,1
Bytom	59,9
Chorzów	35,7
Częstochowa	48,1
Dąbrowa Górnicza	25,2
Gliwice	40,7
Jastrzębie Zdrój	25,1
Jaworzno	31,5
Katowice	53,1
Mysłowice	49,1
Piekary Śląskie	17,9
Ruda Śląska	35,7
Rybnik	45,4
Siemianowice Śląskie	31,0
Sosnowiec	42,3
Świętochłowice	49,1
Tychy	37,1
Zabrze	42,9
Żory	35,8
ŚLĄSKIE	40,2

Uwaga: Wskaźniki obliczono dla ludności w wieku 20 i więcej lat.

Liczba leczonych wg lokalizacji podmiotów udzielających świadczeń zdrowotnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania Mz-11 o działalności i pracujących w podstawowej ambulatoryjnej opiece zdrowotnej.

Powikłania cukrzycy

Cukrzyca może prowadzić do:

- Utraty wzroku (ślepoty)
- Niewydolności nerek
- Amputacji –występują uszkodzenia układu nerwowego o różnym stopniu nasilenia
- Chorób układu krążenia
- Zaburzeń wzrodu
- Depresji
- Udaru
- Zgonu

Stopa cukrzycowa wg def. WHO- występowanie infekcji, owrzodzenia i/lub destrukcji tkanek głębokich stopy w połączeniu z obecnością zaburzeń neurologicznych i choroby naczyń obwodowych w kończynach dolnych o różnym stopniu zaawansowania. Ze względu na dominującą patologię wyróżnia się stopę cukrzycową neuropatyczną, niedokrwienną i mieszaną.

Międzynarodowa Federacja Diabetologiczna (IDF) szacuje, że corocznie w Europie około 609 000 zgonów jest spowodowanych cukrzycą. Szacunki te oparte są na względnych różnicach ryzyka zgonu pacjentów chorujących i niechorujących na cukrzycę i obejmują przypadki, w których cukrzyca stanowi podstawową przyczynę zgonu lub jest chorobą współistniejącą.

Zgony z powodu cukrzycy w Polsce

W ciągu ostatniego roku nastąpił wzrost liczby zgonów spowodowanych cukrzycą, liczba zgonów wyniosła 6766 przypadków (o 254 więcej niż w roku poprzednim). W 2011 roku w Polsce wskaźnik zgonów wyniósł 17,6 na 100 tys. ludności.

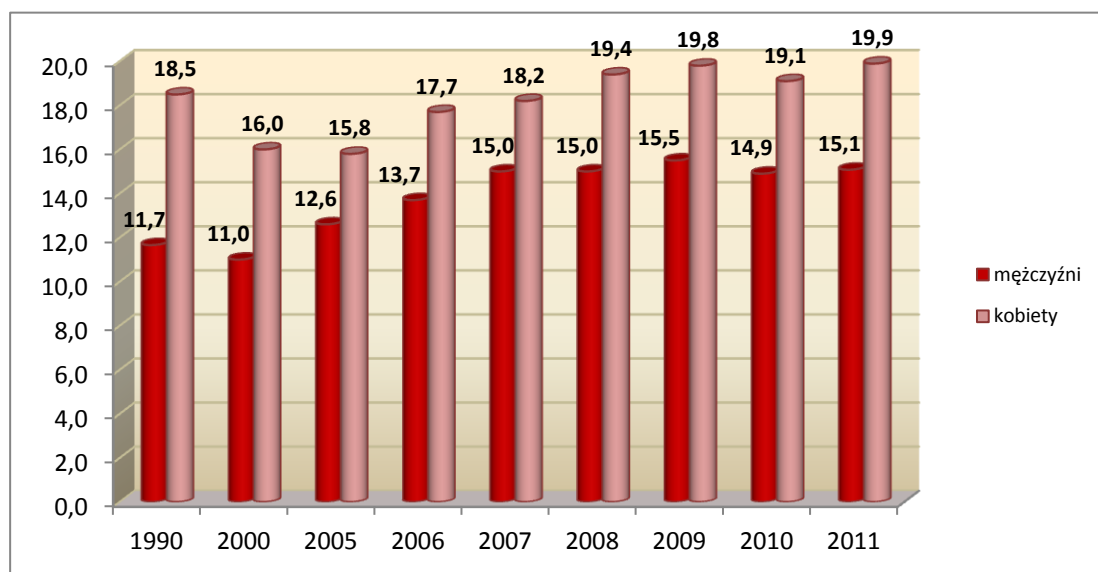
Zgony z powodu cukrzycy w Polsce

rok	liczby bezwzględne	wskaźniki na 100 000 ludności
2000	5 190	13,6
2007	6359	16,7
2008	6599	17,3
2009	6761	17,7
2010	6512	17,1
2011	6766	17,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

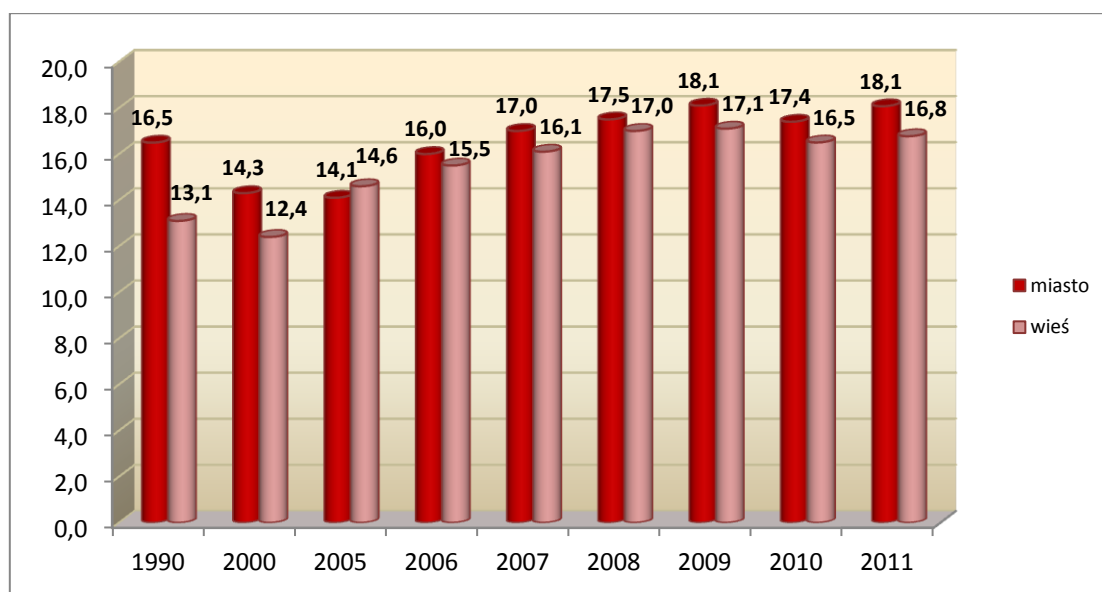
Wśród kobiet był on wyższy, wyniósł 19,9, a u mężczyzn 15,1 na 100 tys. ludności. Zaobserwowano zbliżoną umieralność w miastach (18,1) i na wsiach (16,8).

Zgony spowodowane cukrzycą (E10-E14) w Polsce na 100 000 ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zgony spowodowane cukrzycą (E10-E14) w Polsce na 100 000 ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Częstość występowania cukrzycy jako wyjściowej przyczyny zgonu w roku 2011 wynosiła 17,6 na 100 tys. ludności i była umiejscowiona za takimi schorzeniami jak: choroby układu krążenia, nowotwory, zewnętrzne przyczyny zgonów (wypadki, samobójstwa), choroby układu oddechowego czy choroby układu pokarmowego. Choroby o niższych niż cukrzyca współczynnikach zgonów to m.in.: choroby układu nerwowego i narządów zmysłów, choroby zakaźne i pasożytnicze oraz choroby krwi i narządów krwiotwórczych.

Cele ogólne Modułu II pn.: „Program Prewencji i Leczenia Cukrzycy w Polsce” na lata 2010-2011, to:

- poprawa stanu wiedzy społeczeństwa na temat cukrzycy poprzez stałe upowszechnianie w społeczeństwie wiedzy o cukrzycy i zdrowym stylu życia, stworzenie systemu szkoleń dla pacjentów, ich rodzin oraz wybranych grup zawodowych,
- poprawa jakości opieki nad chorymi na cukrzycę poprzez działania edukacyjne na rzecz tej grupy chorych oraz poprzez szkolenia pielęgniarek i położnych przygotowujące do pracy na stanowisku edukatora cukrzycy.

Zgony według wybranych przyczyn w Polsce w 2011 r.

Lp.	Przyczyny zgonów	Liczby bezwzględne	Wskaźniki na 100 000 ludności
1	Choroby układu krążenia	169872	440,9
2	Nowotwory	96009	249,2
3	Objawy, cechy chorobowe i nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych gdzie indziej niesklasyfikowane	23952	62,2
4	Zewnętrzne przyczyny zachorowania i zgonu	23725	61,6
5	Choroby układu oddechowego	19976	51,9
6	Choroby układu pokarmowego	16434	42,7
7	Cukrzyca	6766	17,6
8	Choroby układu nerwowego	5392	14,0
9	Choroby układu moczowo-płciowego	5219	13,5
10	Niektóre choroby zakaźne i pasożytnicze	3091	8,0
11	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania	1859	4,8
12	Niektóre stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym	955	2,5
13	Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe	930	2,4
14	Choroby układu kostno-stawowego, mięśni i tkanki łącznej	538	1,4
15	Choroby krwi, narządów krwiotwórczych	329	0,9

Uwaga: Przyjmuje się wyjściową przyczynę zgonu, czyli chorobę stanowiącą początek procesu chorobowego, który doprowadził do zgonu albo uraz czy zatrucie w wyniku którego nastąpił zgon.
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zony z powodu cukrzycy, województwo śląskie

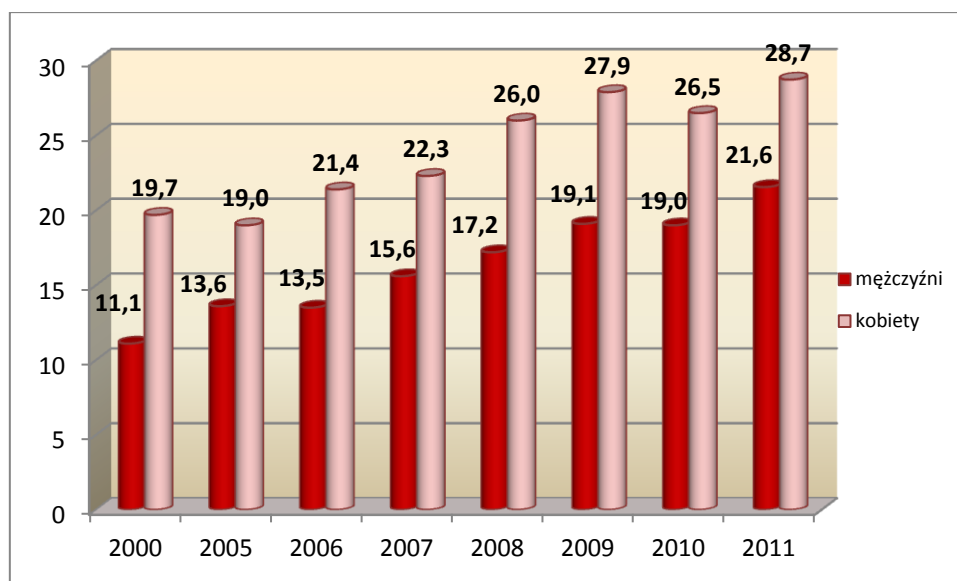
W województwie śląskim w roku 2011 nastąpił wzrost liczby zgonów spowodowanych cukrzycą, liczba zgonów wyniosła 1170 przypadków (o 108 więcej niż w roku poprzednim). Wskaźnik zgonów dla roku 2011 to 25,3 na 100 tys. ludności. Wśród kobiet był on wyższy, wyniósł **28,7**, a u mężczyzn **21,6** na 100 tys. ludności.

Zgony z powodu cukrzycy w woj. śląskim

rok	liczby bezwzględne	wskaźniki na 100 000 ludności
2000	752	15,5
2007	889	19,1
2008	1012	21,8
2009	1098	23,6
2010	1062	22,9
2011	1170	25,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zgony spowodowane cukrzycą (E10-E14) w woj. śląskim wskaźniki na 100 000 ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zgony według wybranych przyczyn w woj. śląskim w 2011 r.

Lp.	Przyczyny zgonów	Liczby bezwzględne	Wskaźniki na 100 000 ludności
1	Choroby układu krążenia	21714	469,0
2	Nowotwory	12548	271,0
3	Zewnętrzne przyczyny zachorowania i zgonu	2939	63,5
4	Choroby układu pokarmowego	2392	51,7
5	Objawy, cechy chorobowe i nieprawidłowe wyniki badań klinicznych i laboratoryjnych gdzie indziej niesklasyfikowane	2281	49,3
6	Choroby układu oddechowego	1982	42,8
7	Cukrzyca	1170	25,3
8	Choroby układu nerwowego	825	17,8
9	Choroby układu moczowo-płciowego	568	12,3
10	Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania	442	9,5
11	Niektóre choroby zakaźne i pasożytnicze	408	8,8
12	Niektóre stany rozpoczynające się w okresie okołoporodowym	146	3,2
13	Wady rozwojowe wrodzone, zniekształcenia i aberracje chromosomowe	105	2,3
14	Choroby układu kostno-stawowego, mięśni i tkanki łącznej	71	1,5
15	Choroby krwi, narządów krwiotwórczych	63	1,4

Uwaga: Przyjmuje się wyjściową przyczynę zgonu, czyli chorobę stanowiącą początek procesu chorobowego, który doprowadził do zgonu albo uraz czy zatrucie w wyniku którego nastąpił zgon.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zgony z powodu cukrzycy w województwie śląskim w latach 2008- 2011,
liczby bezwzględne

Grupy wieku	2008		2009		2010		2011	
	ogółem	w tym z powodu cukrzycy E10-E14	ogółem	w tym z powodu cukrzycy E10-E14	ogółem	w tym z powodu cukrzycy E10-E14	ogółem	w tym z powodu cukrzycy E10-E14
woj. śląskie								
Ogółem	48016	1012	48573	1098	47719	1062	47709	1170
0-4	359	-	379	-	306	-	307	-
5-14	49	-	55	-	48	-	54	-
15-19	123	-	116	-	102	-	97	-
20-29	518	5	494	3	474	1	490	3
30-39	929	10	956	8	867	7	937	12
40-49	2826	30	2453	27	2308	25	2218	30
50-59	7053	94	7029	107	6905	105	6548	107
60 lat i więcej	36159	873	37091	953	36709	924	37058	1018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zgony z powodu cukrzycy w województwie śląskim w latach 2008- 2011,
wskaźniki na 100 000 ludności

Grupy wieku	2008		2009		2010		2011	
	ogółem	w tym z powodu cukrzycy E10-E14	ogółem	w tym z powodu cukrzycy E10-E14	ogółem	w tym z powodu cukrzycy E10-E14	ogółem	w tym z powodu cukrzycy E10-E14
woj. śląskie								
Ogółem	1032,5	21,8	1045,8	23,6	1028,5	22,9	1030,4	25,3
0-4	172,3	-	174,3	-	136,2	-	132,1	-
5-14	11,0	-	12,8	-	11,5	-	13,1	-
15-19	40,4	-	39,9	-	36,9	-	37,0	-
20-29	68,1	0,7	66,0	0,4	64,6	0,1	69,0	0,4
30-39	139,5	1,5	140,4	1,2	124,5	1,0	132,5	1,7
40-49	432,6	4,6	388,6	4,3	375,5	4,1	365,1	4,9
50-59	962,8	12,8	950,6	14,5	934,5	14,2	890,7	14,6
60 lat i więcej	4098,0	98,9	4091,2	105,1	3924,6	98,9	3848,9	105,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Leczenie cukrzycy

Leczenie pacjenta z cukrzycą polega na współpracy lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej i lekarzy opieki specjalistycznej. Nowoczesna terapia wymaga stałego monitorowania jej skuteczności i prowadzenia edukacji chorych. Wiedza na temat cukrzycy pozwala choremu zrozumieć istotę choroby, umożliwia znalezienie sposobu na życie z chorobą. Dzięki właściwej edukacji chory dowiaduje się, że przy prawidłowym leczeniu ma szansę żyć tak długo jak człowiek zdrowy. Wie jak należy się odżywiać, jak przechowywać i brać leki, mierzyć poziom cukru we krwi, zapobiegać niedocukrzeniom oraz przewlekłym powikłaniom.

Liczba poradni i liczba porad w AmbulATORYJNEJ SPECJALISTYCZNEJ OPIECE ZDROWOTNEJ w województwie śląskim w latach 2010- 2012

Wyszczególnienie	Kod resortowy ^a	2010			2011 ^b			2012 ^b		
		liczba poradni (stan w dniu 31.XII)	liczba porad	liczba porad na 10 tys. ludności	liczba poradni (stan w dniu 31.XII)	liczba porad	liczba porad na 10 tys. ludności	liczba poradni (stan w dniu 31.XII)	liczba porad	liczba porad na 10 tys. ludności
Poradnie chorób wewnętrznych	1000-1180	1157	2297824	4953,8	1376	2633015	5686,9	1334	2474279	5354,9
w tym: <u>diabetologiczna</u>	1020	139	298148	642,8	148	288962	624,1	151	311381	673,9

Uwaga: ^a Według Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 16 lipca 2004 r. w sprawie systemu resortowych kodów identyfikacyjnych dla zakładów opieki zdrowotnej oraz szczegółowych zasad ich nadawania, Dz.U. Nr 170, poz. 1797 z późniejszymi zmianami, od roku 2011 łącznie z poradniami dziecięcymi.

^b dla kodów resortowych: poradnie chorób wewnętrznych 1000-1181, poradnia diabetologiczna 1021.

Źródło: Opracowano na podstawie sprawozdania o działalności i zatrudnieniu w ambulatoryjnej, specjalistycznej opiece zdrowotnej na form. MZ-12.

Przez wiele lat w leczeniu cukrzycy typu 2 koncentrowano się przede wszystkim na dążeniu do obniżenia podwyższonego poziomu cukru we krwi. Obecnie wiadomo, że aby zmniejszyć ryzyko zawału serca i udaru mózgu, czyli najgroźniejszych powikłań cukrzycy, trzeba także ściśle kontrolować ciśnienie tętnicze i stężenie lipidów we krwi¹⁰.

Każdemu choremu **lekarz wyznacza docelowe wartości cukru, lipidów i ciśnienia tętniczego**, biorąc pod uwagę wiek, prognozę przeżycia, narażenie na hipoglikemię, stopień edukacji i zaawansowanie powikłań naczyniowych.

¹⁰Serwis Polskiego Towarzystwa Diabetologicznego www.cukrzyca.info.pl

Opieka nad pacjentem z cukrzycą jest problemem zarówno społecznym jak i ekonomicznym, cukrzyca generuje ok. **15% kosztów opieki zdrowotnej w Polsce**. Eksperti wskazują na potrzebę skupienia się na edukacji chorych oraz wprowadzenia nowoczesnej terapii w leczeniu cukrzycy. Nowe leki w znacznym stopniu ograniczają ryzyko wystąpienia groźnej hipoglikemii, przyczyniają się do spadku masy ciała, znacząco podnoszą jakość życia, jak również ograniczają ilości powikłań, które pochłaniają obecnie olbrzymią część ogólnych wydatków związanych z tą chorobą. Szacuje się, że tylko **12 % kosztów leczenia** cukrzycy stanowią koszty związane z **refundacją leków**. W 2011 roku NFZ przeznaczył na refundację leków na cukrzycę 700 mln zł, w porównaniu do 1,7 mld zł wydanych na leczenie powikłań cukrzycy (dane przytoczone przez firmę HTA Consulting)¹¹.

Zatrudnienie lekarzy specjalistów w dziedzinie diabetologii w województwie śląskim
lata 2009- 2012, stan na dzień 31 XII

Wyszczególnienie	Razem	w tym zatrudnieni stopnia		
		I	II	specjalność jednostopniowa
2009				
Lekarze specjaliści razem:	8836	1834	6088	914
z tego w zakresie Diabetologii	59	X	50	9
2010				
Lekarze specjaliści razem:	8833	1819	5957	1057
z tego w zakresie Diabetologii	70	X	52	18
2011				
Lekarze specjaliści razem:	9087	1745	5940	1402
z tego w zakresie Diabetologii	70	X	56	14
2012				
Lekarze specjaliści razem:	8913	1640	5543	1730
z tego w zakresie Diabetologii	72	X	53	19

Uwaga: Dane o zatrudnieniu kadr medycznych - specjaliści wykazani są w osobach bez względu na formę zatrudnienia i według podstawowego miejsca zatrudnienia. W tabeli nie wykazano kadr medycznych zatrudnionych w jednostkach administracji publicznej i szkołach medycznych (zgodnie z metodologią opracowywania sprawozdania na formularzu MZ-89).

Źródło: Opracowano na podstawie sprawozdania na formularzu MZ-89 - Roczne sprawozdanie o zatrudnieniu specjalistów: lekarzy, lekarzy dentyków, farmaceutów i innych

¹¹VIII Forum Rynku Zdrowia, Warszawa 24-25 października 2012 r., www.rynekzdrowia.pl

Oddziały diabetologiczne w woj. śląskim

rok	liczba oddziałów	liczba łóżek	liczba leczonych na 1 łóżko w ciągu roku
2006	1	17	26,7
2007	1	17	24,0
2008	1	17	29,2
2009	1	17	32,0
2010	1	14	35,1
2011	-	-	-
2012	1	4	10,3

Źródło: Opracowano na podstawie rocznego sprawozdania na form. MZ-29 - o działalności szpitala ogólnego.

Pacjenci hospitalizowani z powodu cukrzycy (E10- E14) wg rodzaju oddziałów w szpitalach województwa śląskiego w 2012 roku

Wyszczególnienie	Liczby bezwzględne	w % do hospitalizowanych z powodu cukrzycy
Hospitalizowani z powodu cukrzycy razem	10721	100
<i>w tym w oddziałach:</i>		
4000 Oddział chorób wewnętrznych	7505	70,1
4500 Oddział chirurgiczny ogólny	1053	9,8
4031 Oddział endokrynologiczny -dla dzieci	834	7,8
4020 Oddział diabetologiczny	41	0,4
4130 Oddział nefrologiczny	466	4,3
4060 Oddział geriatryczny	348	3,2
4030 Oddział endokrynologiczny	46	0,4
4401 Oddział pediatryczny	49	0,5
Pozostałe oddziały	379	3,6

Uwaga: Pacjenci z ruchem oddziałowym.

Źródło: Komputerowy system "Karta statystyczna", Oddział ds. Chorobowości Hospitalizowanej w Wydziale Nadzoru nad Systemem Opieki Zdrowotnej – ŚUW.